

1925 MÁRCIUS 15.

ERDÉSZETI LAPOK

LXIV. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

3. FÜZET

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Felelős szerkesztő:

CZILLINGER JÁNOS

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj 1925 évre általában 240.000 K., erdőtisztéknek 120.000 K.,
erdészeti altisztéknek 80.000 K.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagjárnélekok (alap. kamat vagy tagdíj) és az időnkint közzétett pótdíj fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének.

(Telefon: 37—22.)

Az erdőbirtok forgalmiadója.

Lapunk februári száma közölte az Országos Erdészeti Egyesületnek f. é. január hó 8-án a m. kir. pénzügyminiszter úrhoz intézett felterjesztését, amely az erdőgazdaság által jelenleg fizetett forgalmiadó ügyét teljesen megvilágítja és a mezőgazdasághoz hasonlóan az erdőgazdaság részére is mentességet kíván a forgalmiadó alól. Az ekként megszűnő jövedelem pótlásául a külföldről behozott faanyagoknak az első belföldi vásárló kéznél (a határon) való megadóztatását ajánlja, mely jelenleg mentes a forgalmiadó alól. Más szóval kéri a megszüntetését annak a praemiumnak, amelyet ekként az importfa élvez a belföldi termeléssel szemben.

Ezt az első, általánosságban mozgó felterjesztését az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmánya, miután az egész kérdést *Biró Zoltán* vál. tag előadása alapján f. é. február hó 24-én tartott ülésében újból megvitatta, újabb felterjesztéssel egészítette ki, amelyben immár statisztikai ada-

tokra támaszkodva, konkrét javaslatokkal lépett a kormány elé.

Az újabb felterjesztés feladata különösen az volt, hogy az időközben előtérbe került osztrák forgalmiadórendszer eshetőségét is számításba véve, egyfelől kimutassa megközelítően azokat a bevételeket, amelyekre az államkincstár az erdei őstermelés mentesítése esetén várhat, illetőleg megállapítsa azt a forgalmiadókulcsot, amely az osztrák rendszer bevezetése esetén elegendő arra, hogy az állam eddigi bevételeit elérje. Az osztrák forgalmiadó rendszere tudvalevően csakis a termelőnél szedi be egyszer az adót, míg a további forgalom adómentes. Az erdőgazdaságnak mint őstermelésnek általános mentesítése esetén első kéznek (termelőnek) a termelő vállalatot, illetőleg az importáló felet kellene érteni.

A faforgalom után a *mostani adókulcs és adózási rendszer mellett* befolyó forgalmiadó a *belföldi termelés után* 1,104.720 aranykoronára tehető, számításba véve, hogy az árú egy része nem esik forgalmiadó alá (export, állami szállítások stb.), másik része egyszeri, egy további része pedig kétszeres forgalmiadót fizet. *A külföldről behozott árú* a behozatalnál ugyan most nem fizet forgalmiadót, a további forgalomban azonban azt, ha nem a közvetlen fogyasztó volt az importőr, szintén lerója. Minden figyelembe jövő körülmény kellő mérlegelése után a külföldről behozott fa után jelenleg befolyó forgalmiadó 1,489.768 aranykoronára becsülhető, az *összes faforgalom* pedig e szerint 2,594.488 aranykorona forgalmiadóbevételt nyújt az államnak.

Ha az őstermelő erdőtulajdonos mentesül a forgalmiadó alól, de az országba behozott fa a határnál 3 százalékos forgalmiadóval terheltetik, akkor a belföldi termelésből befolyó forgalmiadó a fent kimutatott 1,104.720 aranykoronáról 710.051 aranykoronára esnék vissza, ellenben a külföldi behozatal után fent jelzett 1,489.768 aranykoronához még a határállomáson szedendő 3 százalékos forgalmiadó járna, ami 73,987.066 aranykorona behozatali érték után 2,219.612 aranykoronát tenne ki. Így az adóbevétel összesen 4,419.431 aranykorona lenne.

Mivel a forgalmiadóbevétel ily módon a jelenlegi adóbevételt (2,594.488 aranykoronát) jelentékenyen meghaladná, úgy a belföldi termelésnél, mint a behozatalnál mentesíteni lehetne a belföldi fűrészekre irányított gömbölyű fát, amely feldolgozása után úgyszólván nagyobb értékű adózik, továbbá a vasúti talpfát, amelyet túlnyomó részben úgyszólván az államasútak vesznek át, végül mérsékelni lehetne a szénbányászat érdekében a bányákhoz irányított bányafa forgalmiadóját.

Ha ezek után végül azt az adókulesot keressük, amely az erdőbirtokosok, továbbá a fűrészekre irányított gömbölyűfa és a talpfá mentesítése után az osztrák rendszer értelmében egy helyen, a termelő vállalatoknál és a határon lenne beszedendő, akkor azt találjuk, hogy kerekén 80 millió aranykorona értékű forgalom jöhet számításba és ennek 3.2 százaléka már biztosítja az államnak az eddigi kerekén 2.6 milliónyi forgalmiadóbevételt.

Reméljük, hogy a kormány a kérdésnek ily világos feltárása után, a magyar erdőgazdaság érdekeinek megfelelően dönt a forgalmiadó reformálása során; megjegyezzük, hogy javaslatunk a hazai faipar és fakereskedelem álláspontjával általában egyezik.

Az Országos Erdészeti Egyesület felterjesztését f. hó 7-én id. *Mailáth József* grófból, *Térfi Béla* alelnökből és *Biró Zoltán* választmányi tagból álló küldöttség adta át a pénzügyminiszternek.

Az erdőgazdasági politikai tanszék munkatervének és céljának ismertetése*

Irta: *Lesenyi Ferenc*, főiskolai rk. tanár

Főiskolai szakoktatásunk újraépítése az erdőgazdasági politikát, mint egészen új tudományágat, az erdőszeti igazgatást pedig mint önálló tárgyat állította be az erdőmérnöki szakosztály tantervébe. Ámbár az erdőszeti igazgatás s egyben bizonyos gazdaságpolitikai vonatkozások azelőtt is helyet

* Úgy véljük, hogy olvasóközönségünk érdeklődéssel fogja kísérni ennek a mai viszonyok között különös fontossággal bíró új tanszéknek munkatervét. (Szerk.)

találtak az „erdészeti statisztika és adminisztráció“ keretében a főiskola katedráin, az új tanterv ezeket a tárgyakat olyan széles alapokra fektette, hogy az erdőgazdasági politikának mint önálló tudományágnak teljes kiépítése és az erdészeti igazgatásnak pedig lényeges kibővítése vált lehetségessé. Ennek a tanszéknek munkakörébe került a nemzetgazdaságtan előadása is. Az erdőgazdaság-politikai tanszék a gondjaira bízott ezzel a három tárggyal egy szerves egészet alkotó munkaterületet nyert, mert a nemzetgazdaságtanban bevezeti hallgatóit, az elméleti és gyakorlati közgazdaságtani tudomány alapismereteibe, az erdőgazdasági politikában igyekszik ezeket az erdészeti életviszonyok sajátos érdekeinek szolgálatába állítani és ezáltal az erdőgazdaság fejlesztésének a céljait munkálni, míg az erdészeti igazgatásban azt mutatja be, miként kell a célirányos közgazdasági tudás és gondolkodás teremtette erdőgazdasági politika alapján létrehozott alkotásokat és intézményeket a való életbe átvinni.

Szaktársaim részéről is, de főképen az erdészeti szakon kívül álló körök részéről találkozok az ember azzal a véleménynyilvánítással, hogy miért kellett éppen most az erdőmérnöki szakosztály tantervének ilyen kibővítésére gondolni, amikor erdőségeink legnagyobb részét elvesztettük? Az erdészeti főiskola minden tekintetben megfelelt a hozzáfűzött várakozásoknak e nélkül is — szokták gyakran hangoztatni; az erdészeti kormányzat és igazgatás is hivatása magaslatán állott, jóllehet, az erdőgazdasági politikának mint tudományak művelése intézményesen biztosítva nem volt; és ha a meg nem csonkított Magyarország közel 13 millió kat. holdas hatalmas erdőségeiben folytatott gazdasági tevékenység és az azt irányító igazgatás sikereket ért el, — fűzik tovább az ellenvetéseket — mennyivel inkább lehetséges ez ma, amikor a megtépázott Magyarország kis kiterjedésű erdőségeire összpontosíthatjuk egész tevékenységünket.

Eltétekintve attól az általános érvényű igazságtól, hogy a tudományos műveltség fejlesztése és kiszélesítése minden szaknak és így az erdészetiinek is önmagát indokoló szükségessége, csak arra akarok rámutatni, hogy az erdőgazdasági

politikát, mint rendszeresen művelt tudományt, nálunk is a közgazdasági élet termelte ki.

Igaz ugyan, hogy erdőgazdasági politikát műveltek már nálunk attól az időtől kezdve, amikor az erdészeti érdekek a törvényhozásban helyet találtak és a ma is érvényben lévő alaptörvényünk által megnyitott korszak* sok szép gazdaságpolitikai kezdeményezést, törekvést és sikert mutathat fel: határozottan állítom azonban, hogy ha az erdőgazdaság jövőbeni boldogulást kereső törekvések és akaratok egy intézményesen is művelt erdőgazdaság-politikai tudomány által állandóan felszínen tartattak volna, mégsem jelentkeztek volna a letűnt néhány évtized erdőgazdaságában elkövetett hibák és bajok olyan ijesztő mértékben, mint ahogy azt *Kaán* Károly erdőgazdaság-politikai tanulmányaiban oly megdöbbentő képből tárja elénk.

Talán abban a gazdaságfilozófiai igazságban kell ennek a mulasztásnak a titkát is keresnünk, mely szerint az ember gazdasági tevékenységének indító okát és a gazdasági tevékenységét fejlesztő tudomány hajtóerejét egyaránt a szükség kényszerítő ereje szolgáltatja. A békebeli Magyarországot körülövező hegláncozatokat borító hatalmas erdőségekben rejlő gazdasági erő talán elfödte vagy elhomályosította az egyes hibákat és elviselhetővé tette azok káros következményeinek súlyát.

Most azonban, amikor a trianoni békemű által erdőségeink legnagyobb és legértékesebb részeit elesatolták és jelenlegi csonka hazánk, sajnos, sok helyen sivár és kietlen vidékén kell tekintetünket körülhordoznunk, keresve az elvesztettek pótlását: kényszerítő szükségesség áll elénk az erdészeti életviszonyoknak tudományos alapon is művelt, céltudatos gazdaságpolitikával való védelme, gondozása és fejlesztése. Az idők és a helyzet változását jelzi az a körülmény is, hogy az erdőgazdaság feladatai kinőttek a szorosabb értelemben vett szakkörök érdeklődéséből. Ma már nemcsak az erdészeti munkaterületén működő szaktársakat foglalkoztatják az er-

* Különösképen az azt megelőző másfél évtized.

(Szerk.)

dészeti kérdések, hanem erősebb mértékben találnak helyet azok ma az országos politikában, a társadalmi és közgazdasági életben.

Erdészeti kormányzatunk a közgazdasági élet parancsoló szükségességét ismerte fel akkor, amikor az erdőgazdasági politikai feladatok részére a főiskolán tanszéket állított fel és ezáltal az erdőgazdaság-politikai tudomány művelésének és fejlesztésének intézményes biztosítékát megteremtette.

Mint a tanszék vezetésével megbízott rendkívüli tanár átéreztem azoknak a feladatoknak fontosságát és nehézségét, amelyek reám várnak. Egy munkakört vettem át, amelyben nem támaszkodhattam elődök úttörő munkásságára vagy kiépített rendszerére; egy tudományágot vettem át, ahol legfeljebb a rendszerre vonatkozólag nyújthat tájékoztatást a külföldi irodalom és katedrai működés is, amelynek tartalmát azonban, minthogy az mindig az illető nemzet intézményeiből, sajátos közgazdasági életéből nő ki, nagyrészt magamnak kell megteremteni. Feladatomat lényegesen megkönnyítette ugyan az az értékes és nagyjelentőségű irodalmi munkásság, amelyet az erdőszet kiválóságai szakunk és a tudományos világ elismerése mellett folytattak, de még így is fenmaradt az ilyen, széles prespektívájuk mellett is nagyobbára monografikus jellegű művek egy olyan szerves egészebe való belefoglalásának nehézsége, amely úgy a didaktika, mint a teljesség szempontjából meg tud felelni a kívánalmaknak.

Éreztem egyben annak szükségességét is, hogy munkakörömet és munkatervemet az erdőszeti szakközönsséggel ismeressem, mert ez a tanszék csak akkor felelhet meg hivatásának, ha benső összeköttetést tart fenn az erdőgazdasági teendők közvetlen ellátásával és irányításával foglalkozó erdőszeti szakközönsséggel, általában az egész erdőszeti társadalommal.

Időszérűnek véltem egyben mindezeknek közreadását, mert az erdőmérnöki főiskola évkönyve mindehhez csak igen szűk keretet nyújthat.

A bevezető részben a politika lényegével, mint a nemzet életének jövőjét irányító törekvések foglalatával ismerkedünk meg, rámutatva arra, miként oszlanak meg ezek a párt- és egyéni érdekek által ideális céljaikban, sajnos, igen sokszor elhomályosított törekvések a nemzet kulturális, külügyi, gazdasági, munkásügyi stb. életviszonyait irányító kultúr-, külügyi, gazdasági és szociálpolitikára. Miután rámutatunk arra is, hogy az erdőgazdasági politika az egyetemes szervező nagy politikában mint a gazdasági vagy közgazdasági politikának egy jelentős ágazata foglal helyet, annak célját és lényegét írva körül, megállapítjuk, hogy az erdőgazdasági politika az a tudomány, amely az erdőgazdaság benső tényezőinek és azoknak a vonatkozásoknak a rendszeres vizsgálata alapján, amelyekben az erdő és erdőgazdaság az állami és társadalmi étellel áll, az erdőgazdaság jövőjének tervszerű irányítására törekszik. A lényeg és cél megismerése vezet rá a módszer problémájának a nyitjára, mert ha az erdőgazdasági politika a jövő tervszerű befolyásolására irányuló tudomány, akkor a multat és a jelent kell ismernie, hogy a jövőbe tudjon gondolkozni.

A multa vonatkozólag a gazdaságtörténet, illetve ennek különleges része, az erdőszet története ad felvilágosítást. Ez fogja nekünk megmutatni, hogy milyen törvényhozási és társadalmi intézkedésekkel kereste a múlt idők nemzedéke a maga boldogulását az erdőszeti életviszonyok terén és ugyancsak a gazdaságtörténet és részben a jelen tájékoztat arról, hogy mennyiben valósultak meg ezek. Majd pedig a még történelmivé nem vált, tehát ma is érvényben levő ilyenemű intézkedések indító okait kell kutatnunk és a jelenlegi helyzet megismerése és beható kritikával való tanulmányozása alapján kell megállapítanunk, hogy mennyiben váltották ezek valóra a hozzájuk fűzött reménységeket.

A történelmi multa tanulmányozása és a jelen megfigyelése tehát egyik igen fontos módszerbeli mozzanata az erdőgazdasági politikának.

De ezzel kapcsolatosan önként adódik egy másik mód

szerbeli kérdés: hogyan képes az erdőgazdasági politika a megismerések és tapasztalatok olyan nagy tömegét összegyűjteni, hogy ezeknek előre vetített fénye mellett a jövő fejlődésének és boldogulásának útjait megláthassa? Hiszen egy ország erdősegeinek életét befolyásoló események és az erdőgazdaságnak a nemzet életére gyakorolt kihatásai olyan tömegszerűséggel jelennek meg előttünk, hogy azoknak felfogására és észlelésére az egyéni megfigyelőképesség nagyon is szűknek kell, hogy bizonyuljon.

Itten, a nagytömegű megfigyelések összegyűjtésénél és az azokból levezethető eredmények összeállításánál fog bekapcsolódni tárgyunkba az emberi életviszonyok tömegszerű észlelésének tudománya: a statisztika.

Nagyon természetes, hogy az erdőgazdaságpolitikai tudománynak művelése nem nélkülözheti a szakismereteket sem, mert hiszen úgy a multnak, mint a jelennek erdészeti intézményeit és erdőgazdasági tevékenységét csakis ezeknek a segítségével lehet elbírálni. De a tudományos működés módszereiben a történeti és statisztikai mozzanatok játszóak a legkiemelkedőbb szerepet.

Az előadások további rendszerében tehát e két jelentős munkatársnak: az erdőgazdaság történetének és a statisztikának ismertetése következik, amelyeket annyival is inkább szervesen kellett bekapcsolni az erdőgazdaságpolitikai előadások keretébe, mert főiskolánkon sem egyiket, sem másikat önálló tárgyként nem adják elő.

A gyakorlati közgazdaságtani tudomány minden egyes részében, tehát akár a kereskedelmi, ipari vagy agrárpolitikában többé-kevésbé jelentős szerepe van a gazdaságtörténetnek. Meg kell állapítanunk azonban, hogy egyetlen más termelési ágazat sincsen a történeti mult ismeretére annyira ráutalva, mint az évszázados fordulókra alapított erdőgazdaság. Nemcsak az országos erdőgazdasági politikára vonatkozik ez, ahol a közgazdasági élet egyeteme szempontjából vagyunk ráutalva a gazdaságtörténeti igazságokra, de áll azoknak az erdőművelési és erdőnevelési kérdéseknek a helyes megoldása szempontjából is, amelyekre az erdőgaz-

dának a gondjaira bízott gazdaság szűkebb kereteiben is törekednie kell. Mert ha valamely uradalom archivumában valamely régi szolgálati utasítás, vagy egyéb gazdasági feljegyzés világot vet azokra a tervekre és törekvésekre, amelyeket az előttünk levő nemzedékek akartak egykor megvalósítani és ezeknek sikereit vagy kudarcait a gazdaság képe világosan mutatja nekünk, a helyes kritika eredményét a gazdálkodás jelenlegi célkitűzéseinél is hasznunkra fordíthatjuk. Az erdészeti történetének tehát akkor, amikor a magyar erdőbirtok, a magyar erdészeti kultúra fejlődését és a közhatalom erdészeti vonatkozású rendelkezéseit és intézkedéseit végigtekinti, nemcsak a tudományos ismeretszerzés a célja, hanem az erdőmérnöki kar ifjú nemzedékébe való belenevelése annak a tudatnak, hogy minden erdőgazdaságnak kutatnia kell az ellátására bízott erdőbirtokok multját.

A másik nem kevésbé jelentős munkatársa az erdőgazdasági politikának az erdészeti statisztika. Ennek összeállításánál az a cél vezetett, hogy az erdőmérnöki kar a statisztikai megfigyelések munkálatainak megszervezéséhez, irányításához, feldolgozásához és a törvényszerűségek levezetéséhez szükséges elméleti ismereteknek is birtokába jusson. Mert hiszen a statisztikai tudomány jelentősége nemcsak a számadatok ismeretében rejlik, hanem inkább abban, az elméleti tudással megalapozott készségben áll, hogy a megfigyelés módszereinek megválasztását, a megfigyelés szervezését és az anyag feldolgozásának módszereit a megoldandó feladatok természetéhez tudjuk alkalmazni. Azok a feladatok, amelyeket az erdészeti statisztikának meg kell oldania, igen különbözőek, sokszor bonyolultak és ehhez képest különbözőek a megoldás módozatai is. Az erdőségek kiterjedésének meghatározása pl. a megfigyelés tárgyát képező erdőbirtokok térbeli kiterjedésének egyszerű feljegyzése és összegezése által megtörténhetik. De pl. már a szabályos fakészletek megállapítása körülményes utasításokat és az eljáró szervek beható útbaigazítását teszi szükségessé, hogy a megfigyelések helyessége és egyöntetűsége biztosítható

legyen. Még nehezebb helyzet elé van állítva az erdészeti statisztika, ha okaiban és tényezőiben összetett jelenségeket akar megismerni, pl. ha az érvényben levő vámok vagy adóterhek kihatásait az erdőgazdaságra vonatkozólag akarja megállapítani. Pedig a helyes gazdaságpolitikai elvek kialakítása csakis a statisztika által nyújtott megbízható és számszerű kifejezéseiben világos útmutatásokra alapítható. Nem lehetne az erdőgazdaság érdekeit célirányos gazdaságpolitikai állásponttal szolgálni és védeni pl. a vámtarifát vagy vasúttarifát előkészítő tárgyalásokon, ha nem ismerjük a fennálló vámok és érvényben levő szállítási díjtételek kihatásait az erdőgazdaságra. Hogy milyenek ezek a kihatások, azt mind csak jól előkészített és gondosan végrehajtott statisztikai megfigyelések segítségével tudjuk megállapítani. Mindezt bizonyítja az, hogy az, aki erdészeti statisztikával érdemlegesen akar foglalkozni és ezáltal helyes gazdaságpolitikai irányok megjelölésére akar megbízható alapot adni, annak a statisztikai ismeretek és tudás teljes vértetéében kell munkába állani.

A statisztika elméletének ismertetése után elhelyezést találnak az ország erdészeti viszonyait jellegző statisztikai adatok: mint az erdőségek megoszlása tulajdonjogi minőség, természeti sajátságok és üzem módok szerint, továbbá az erdősült területek viszonya a más művelési ágak alatt álló területekhez és a lélekszámhoz és az erdőbirtokok megoszlása a kis-, közép- és nagybirtok kategóriái között. Míg az összképen kívül eső, egyes részletkérdésekre felvilágosítást nyújtó statisztikai adatok a tulajdonképeni erdőgazdasági politikai részben nyerne elhelyezést.

Az erdőgazdasági politika e két nagyjelentőségű munkatársának bemutatása után magára a tárgyra térünk át, vizsgálat alá véve a történeti múlt és a jelen fejleményeinek figyelemmel kísérése alapján, az erdőgazdaságot mint önálló termelési ágazatot és mint a nemzetgazdaság egységének egyik jelentős részét.

Ennek a cikknek terjedelme nem engedi meg, hogy a tárgynak egyes fejezetek szerint vett teljes tartalmát

nyújtsam. Egyébként is sokkal fontosabbnak tartom a részletes tartalmi felsorolás helyett a továbbiak eszmei kiépítését és kapcsolatát röviden ismertetni.

Szemlét tartunk a termelési tényezőknek a természetnek, a munkának és a tőkének az erdőgazdaságban elfoglalt súlyát, szerepét, jelentőségét illetőleg és pedig tárgyaljuk ezeket a kérdéseket gazdasági és szociális vonatkozásaikban. Majd az üzemmódok felújítási és egyéb gazdasági eljárások, mint a szaktudomány által megteremtett tényezői az erdőgazdaságnak kerülnek vizsgálat alá. Az általános gazdasági és szociális viszonyokból eredő tényezők behatásait is mérlegelve, hazai és külföldi eredmények alapján igyekszünk ennek során az erdőgazdaságnak ezt a képét kialakítani, amely a magángazdálkodás igényeinek és a közérdek által az erdőgazdasággal szemben támasztott kívánalmaknak az adott viszonyok között leginkább meg tud felelni.

Ezután azonban már ki kell lépni az erdőgazdaság szűkebb köréből a közgazdasági politika széles mezejére, mert annak, hogy az előbbieken kialakított ideálokat meg tudjuk közelíteni, olyan feltételei is vannak, amelyeknek teljesítése már nem az erdőgazdaság benső életétől, önmagában fekvő tényezőitől függ. Itten, az erdőgazdaság fejlesztésének általános, széles körben való előmozdításánál, amikor a fejlettebb gazdasági eljárásoknak leginkább módot nyújtó és a jövőbeni érdekeket is figyelembe vevő házilagos gazdálkodás előfeltételeit akarjuk megteremteni, kapcsolódik bele az erdőgazdasági politika az államéletet irányító, egyetemleges politikának többi részeibe.

Mert pl. ahhoz, hogy az erdők állandó jellegű szállítási berendezésekkel legyenek a közforgalmi eszközökkel összekapcsolhatók, az erdőgazdaságnak tetemes beruházási hitelekre van szüksége; mert ahhoz, hogy az erdőgazdaság termelvényeit az ipari és kereskedelmi életben szokásos módokat mellett tudja értékesíteni, szintén rendezett hitelviszonyok között kell, hogy éljen. Ehhez azonban az erdőgazdasági hitelek intézményes kiépítése szükséges, ami a hitelpolitika közreműködésének igénybevétele nélkül nem lehetséges,

Hogy azonban a faállomány értékbiztos záloggá lehessen, azt az elemi és egyéb káresetekkel szemben biztosítani kell. Ez a biztosítási politika módozatainak és eszközeinek segítségülvételel tétélezi fel.

A mai forgalomgazdaságba belekapcsolt erdőgazdaságok jövedelmezőségére elsőrangú befolyással bírnak az ország fafogyasztó piacainak árai, amelyek kialakulását viszont a világpiaci árak determinálják. A hazai faáraknak az erdőgazdaság igényeihez való alakítása céljából a vám- és kereskedelmi politikával is kapcsolatot kell fenntartani.

Hogyha pedig a távolabb fekvő nagykiterjedésű erdőségek terményeinek árait a hosszú útvonal magas szállítási költségei nyomnák és ez állana az okszerű erdőgazdaság megteremtésének és fejlesztésének útjában, akkor a szállítási díjtételeknek a tarifapolitikába tartozó módosításával kell segíteni a bajon. Így jut kapcsolatba az erdőgazdasági politika a tarifapolitikával.

Az sem lehet közömbös, hogy az erdőgazdaság milyen terhekkel járul hozzá az állami és egyéb közületi kiadásokhoz. Ezeknek a lényeges kérdéseknek tárgyalása azonban az adóügyi politikával való kapcsolatot kívánja meg.

Mint minden termelési ágazatnál, úgy itten is nagy jelentősége van az érdekképviseltek intézményes kiépítésének, a kísérletügy fejlesztésének és az eredmények demonstratív és meggyőző bemutatásánál az állami és fejlettebb magán erdőgazdaságoknak.

Mindezeknek szilárd alapját azonban csak az erdészeti életviszonyokat szabályozó törvényalkotások és az ezekben kifejezett akaratoknak az életbe való átviteléről és érvényesítéséről gondoskodó erdészeti igazgatás adja meg.

Befejezésül tehát vizsgálat tárgyává tesszük az erdészeti életviszonyokat szabályozó törvényalkotásokat abból a szempontból, milyen hatással voltak ezek az erdőgazdaságra és mit kell kívánnunk az erdőgazdaság fejlesztése érdekében a törvényhozás munkájától.

Amint az előadottakból látható, az erdőgazdasági politika nem a tétéles, nem a dogmatikus ismeretek tudománya.

hanem figyelemmel kísérése a való, a mozgó élet számos megnyilvánulásának, amelyeknek középpontjába az erdőgazdaságot helyezzük. Az ítéletekre és véleményekre, amelyeket ennek alapján alkotunk, egyaránt befolyással kell legyenek a gazdasági, jogi, erkölesi és szociális vonatkozások tényezői. Csak az így levezetett tételek, csak ezeknek a tényezőknek eredőjeként megállapított irányok szolgálhatnak alapul az erdőgazdaság és erdőszeti életviszonyok jövőbeni gondozására és fejlesztésére törekvő gazdasági, kormányzati és törvényhozási munkálatoknak.

Ezekben volt szerencsém szaktársaim előtt tanszékelem főtárgyának alapvonalait ismertetni. Őszintén meg kell valanom, hogy az előbbieken feltüntetett rendszer nagyrészen még csak váz, amelyet a jövő évek gondos munkásságának kell tartalommal megtölteni. Hiszen akár az erdőgazdasági adók, vámok vagy munkáskérdés, először a téma általános vonatkozásaiban való kiépítését teszi szükségessé, mert csak az egészében áttekintett rendszerbe lehet az erdőgazdasági vonatkozásokat elhelyezni.

Még csak azokra a gyakran elhangzó megjegyzésekre kívánok egynéhány szóban reflektálni, hogy az erdőgazdasági politika kizárólag a kormányzati működés tudománya, amelyre tehát csak azoknak lesz szükségük, akik az erdőszeti országos vezetésében fognak majd kiemelkedő szerepkört betölteni. Az igaz, hogy az erdőgazdasági politika törekvéseinek törvényekbe vagy rendeletekbe való foglalása a kormányzati vagy törvényhozási működés ténye, de az erdőgazdaság érdekében álló törvények vagy általános érvényű rendeletek alkotását lényegesen meg fogja könnyíteni az, ha a gazdaságpolitikai tudás és érzék egy bizonyos fokával rendelkező szakközönség kívánságai, figyelmeztetései vagy aggodalmi nyújtanak ehhez alapot. Hiszen minden törvény, minden rendelet csak akkor felelhet meg céljának, ha az életviszonyoknak arról a területéről indul ki, amelyeket szabályozni, rendezni kíván. Az igazán helyes és eredményekben üdvös törvényhozási és általános kihatású kormányzati intézkedések nem lehetnek sohasem egy önmagá-

ban elszigetelten álló egyén vagy testület akaratának egyoldalú megnyilvánulásai, hanem csakis az élet változása és fejlődése következtében fellépő szükségességek kielégítésére törekvő erőknek eredői. Hogy az erdészeti életviszonyokat szabályozó generális rendelkezéseink tényleg ilyenek lehessenek, szükséges az, hogy nemcsak az országos vezetés munkakörében álló, de a gyakorlati életben működő erdőtisztek is a gazdaságpolitikai műveltség egy bizonyos kapacitásával bírjanak, hogy az életben felmerült konkrét viszonylatokat helyesen érzékelnék és az egyetemleges jellegű intézkedések előkészítésének és tervezésének munkáját megfigyeléseikkel, tapasztalataikkal és véleményükkel a köz és saját maguk érdekében támogatni tudják.

De különben is téves volna azt hinnünk, hogy az erdőgazdasági politikának csakis az erdészet országos kérdéseivel kell foglalkoznia, tehát annak művelése csakis a kormányzat kötelessége volna. Sőt, a helyes erdőgazdaságpolitikai gondolkodáson alapuló cselekvés kötelessége minden gazdasági egységnek, de főként a nagyobb uradalmaknak. Hiszen a tartalmas erdőgazdaság messze jövőbe nyúló tervei csak akkor szolgálhatják egyaránt a köz- és magángazdasági érdekeket, ha a vidék gazdasági és szociális viszonyaihoz is célszerűen alkalmazkodni tudnak. A közigazdasági élet és a magángazdaságok közötti harmónia az a jelentős feltétel, melyre ezek virágzását és tartós boldogulását alapítani kell. Fényes példákat szolgáltatott erre hazánk egyes nagyobb uradalmai, de kiváltképpen a máramarosmegyei kincstári uradalmak, amelyek nagyszerű gazdaságpolitikai koncepció eredményeképpen egyaránt szolgálták az Alföld iparosodásának fejlesztését, mint az erdőbirtokok jövedelmezőségének fokozását.

Most még csak az erdészeti igazgatásról óhajtok néhány szóval megemlékezni, amely mint önálló, terjedelmében lényegesen megnövekedett tantárgy, vonul be főiskolánk tantervébe.

Itten nem tartom szükségesnek az egész rendszert oly terjedelemben ismertetni, mint ahogy azt az erdőgazdasági

politikánál tettem, mert hiszen ennek a tárgynak anyaga és tartalma általánosan ismeretes. Éppen ezért csak azt akarom felemlíteni, amivel az eddigi, természetesen részleteiben is kibővített anyaghoz, mint újjal akarok hozzájárulni.

Bevezetéképen egy általános közigazgatástani áttekintést nyújtok, amelynek célja az egész állami igazgatást, mint a törvényekben és rendeletekben elvontan létező feladatoknak az életbe való átvitelére és megvalósítására hivatott szervezetet és működést ismertetni. Céлом bemutatni azt, miképen egyesült a célmeghatározói vagy fogalmazói, a számvevőségi és kezelői szolgálat, a kormányzati és vidéki szervezet, a felügyelet és ellenőrzés egy, az államéletet fenntartó szerves együttműködéssé. Ebbe a széles látóhatárba helyezem el azokat a feladatokat, azt a szervezetet és működést, amelyek együttvéve az erdészeti igazgatást alkotják.

Mint újabb fejezetet akarom még belekapcsolni a könyvvitelnek azt a formáját, amely az erdőgazdaságban végbemenő vagyonsváltásokat a kereskedelmi és üzleti életben szokásos módon tartja nyilván és vezeti. Ezzel kapcsolatosan pedig helyet akarok biztosítani azoknak a hazai és külföldi irodalomban tárgyalt kérdéseknek is, amelyek az erdőgazdálkodás eredményeit a magángazdasági, de főképen az üzleti életben használatos mérlegtechnika eszközeivel kívánják megállapítani.

Harmadik tárgyamról, a nemzetgazdaságtanról nincsen semmi mondanivalóm, mert hiszen ez egy tartalmában és rendszereiben annyira ismert és oly széles irodalmi alapon művelt tudomány, hogy a tárgy neve is elég tájékoztatást nyújt.

Ezzel le is zárom közleményemet s ez alkalommal még csak azt óhajtom megjegyezni, hogy mindaz, amit az erdőgazdasági politikában előadok, felöleli a sértetlen Magyarország teljes képét és számol a trianoni Magyarország erdészeti viszonyaival is. De ez nem is lehet másképen, mert az erdészeti életviszonyokat a maguk szerves egészében a gazdaságilag és geográfiailag oly tökéletesen egységes Magyarország teljes képe nélkül tárgyalni nem lehet. És teszem ezt

attól az érzéstől és meggyőződéstől is vezetettve, ami *Kaán* Károly erdőgazdaságpolitikai tanulmányainak egyik vezetőmotivuma, hogy: *mindaz, amit csonka hazánk erdőgazdaságának fejlesztése érdekében teszünk, jelentőségéből és aktualitásából nem fog veszíteni semmit akkor sem, ha az isteni gondviselés könyörületessége és saját erőnk visszasegít ahhoz, amit elvesztettünk.*

Repülőgép az erdőgazdaság szolgálatában

Ismerteti: *Hajdú Gyula*, ny. m. kir. főerdőmérnök

Elsőrangú térképek, tervek készítése, úgy tudományos mint gazdasági és műszaki célokra, minden kultúrállam elsőrendű szükséglete. A nyugati országokban éppenúgy, mint nálunk, a területek a kataszteri felméréssel a legnagyobb pontossággal felvételtek, de ezek a térképek csak a különféle művelési ágakhoz tartozó földterületek határvonalának csupán vetületét adják vissza, de nem mutatják a felmért terület igazi alakját, annak domborulati viszonyait és gazdasági felhasználását; így ezeket területváltozások feltüntetésén kívül egyéb műszaki célokra felhasználni nem lehetett. Tervezéseknél eddig csak az ú. n. katonai térképek állottak rendelkezésre, melyekről azonban köztudomású az, hogy rétegvonalozásuk csak hozzávetőlegesen a magassági pontok meghatározásával történt s így csak általános tervezésre alkalmasak. Ezeknek a térképeknek elkészítése sok időt, nagy műszaki személyzetet, ennélfogva sok költséget igényelt.

A fényképezésnek területfelvételi célokra való felhasználására már az 1890. évek végén történtek kísérletek; de csak 1901-ben sikerül dr. *Pulfrich* jenai egyetemi tanárnak megszerkesztenie az első stereoszkopikus látás felhasználásával mérnöki célokra többé-kevésbé alkalmas *stereokomparator*nak nevezett műszert. 1909-ben *Orel* által megszerkesztett *stereoautograf* igyekszik egyszerűsíteni és használhatóvá tenni a stereophotogrammok alapelvei szerint készült felvételeknek felmérési célokra való felhasználhatóságát. A teresztrikus felmérés céljaira ezidőben készült phototeodolitok lehetővé teszik a nagyobb kiterjedésű területfelvételt, melyekkel készült felvételeket stereophotogrammetrikus úton dolgoztattak fel. Elsősorban katonai célokra használták fel (így a bécsi Miltár-geographisches Institut is) oly területeken, melyek nehezen megközelíthetők, vagy teljesen ismeretlenek (angolok Tibet-ben) voltak.

A repülőgépek rohamos fejlődésével elsősorban a németek törekedtek arra, hogy a földfelületi változások fényképezése útján, ezeket a felvételeket térképezési célokra is fel lehessen használni. Dr. Gasser darmstadti technikai főiskolai tanárnak találmányai, Zeiss Károly jenai cégnek folytonos kísérletei, valamint a többi államokban, Amerikában, Angliában stb. történt kísérletek és erre vonatkozó tanulmányok odáig fejlesztették a stereophotogrammetriához szükséges eljárásokat és műszereket, hogy ma repülőgépről történő felvételek alapján a *kataszteri mérés pontosságát megközelítő légi képek és ezekről rétegvonalas térképek készíthetők.*

A felvételekről általában. A felvételek mikénti elkészítése szerint a térképezésre vonatkozó eljárások három főcsoportba oszthatók u. m.: 1. Terresztrikus (földről történő) felvételek. 2. Légi felvételek függőlegestől eltérő irányban (ferdefelvételek). 3. Légi felvételek közelítőleg függőleges irányban (függőleges felvételek). A felvételekről általában meg kell elsősorban jegyezni, hogy bármily rendszerű felvételtől legyen szó, szükséges, hogy a felméréndő terület két egymástól különböző felvevőpontról ábrázoltassék, mert csak így érhető el a felmérés alapjául szolgáló stereoszkopikus hatás.

1. Terresztrikus felvételnél kis távolságokról lévén szó, szükséges a felvevőpontok egymáshoz való viszonyának és a kamara helyzetének pontos ismerése, tehát előzetes terresztrikus felmérés s így a fényképfelvételek alapján csak az eljárás egyszerűsítése és gyorsítása valamint az eredmény szemléltetésének emelése érhető el.

2. Ferdefelvételek előállnak, ha a felvételi tengely a horizont síkjával 90° -tól elütő szöveget zár be. Ily légiképek rendszeren csak egyes épületoportok, gyárak, kikötők, kiállítások, különleges természeti fekvésű helyek, fürdőhelyek felvételére, azok tanulmányozására, reklámcélokra alkalmaztatnak. Erdőgazdasági szempontból a különböző korú erdőrészek állománymagasságának meghatározását, valamint használatokat, berendezési műveket tesznek erősen szemléltetővé.

Ezen felvételek térképezési célokra kevésbé alkalmasak, mert nemcsak hogy a kamara felvételi síkjának térbeli helyzete nagyon nehezen és körülményesen határozható meg és rekonstruálható, de a távlat, az objectiv elrajzolása légköri és fényhatáskülönbözetek és egyéb befolyások annyira komplikálják a lépték megállapítását és a helyes stereoszkopikus reprodukcióit, hogy csak a legkomplikáltabb számítások és számtalan korrekúra megejtése után, végeredményben nagy idővesztéssel, drága műszerekkel, vagyis sok költséggel dolgozva

adnak eredményeket, amelyeket egyszerűbben és olcsóbban nagy pontossággal a közelítőleg függőleges felvétel alkalmazásával lehet elérni.

3. **Függőleges felvételek** azok, melyeknél a képtengely közel függőlegesen van elhelyezve. Ezen felvételek a lefényképezett földfelületnek mintegy térrajzát adják, a legapróbb részleteket is feltüntetve. Természetes, hogy már a felvételek elkészítésénél tekintetbe kell venni mindazokat a szempontokat, amelyek úgy a helyes működés, jó felhasználhatóság, pontosság, szóval a gazdaságos kidolgozásra befolyást gyakorolnak.

Felvételek kidolgozása térképpé. A fényképfelvételek alapján készíthető legegyszerűbb térképszerű alkotmány úgy készül, hogy a felvételeket a terepen levő és fényképen ábrázolt 3 ismert fixpont segítségével térbelileg helyes fekvésben és léptékben átfotografáljuk. Ha ez csak közelítő vagyis nem léptékszerű, akkor torzításmentes (entzerrt) fénykép, mely szintén többfajta célra kielégítő; ha azonban léptékbe hozott reprodukció akkor fényképkártya (Luftplan), ha pedig a magassági rétegvonalak is kivannak tüntetve a fényképkártyán, vagy azoknak rajzolt kivonatos reprodukcióján, akkor már a fénykép útján készített térkép teljes tökélyében van előttünk. A magassági vonalaknak a fényképbe vagy térképbe való beszerkesztésének módja a következők tekintetbevétel után lesz érthető. Már a fentiekben hangsúlyoztam, hogy magassági pontok és vonalaknak térképszerű kiténtetésére szükséges az, hogy ugyanazon terület két különböző nézőpontból fényképeztessek le, hogy a két kép összevetéséből stereoszkopikus hatás, vagyis a plasztikus látás lehetősége biztosítva legyen. Ennek következtében két ugyanazon terepet ábrázoló kép azonos pontjait vetítő fénysugarak a térben más-más síkban fognak metsződni, vagyis a természetben ugyanazon magasságban fekvő pontok fénysugarai ugyanabban a síkban. Ezen tulajdonság felhasználásán alapulnak azok a különféle optikai műszerek, amelyek azonos síkba eső pontok megállapítását, összeválogatását és kirajzolását teszik lehetővé, egyben azok abszolút vagy relatív magasságának megállapítását is. Természetes, hogy a megoldást a különféle szerkesztők más-más úton keresték s így egymástól lényegesen elütő szerkezetek állnak a gyakorló mérnök rendelkezésére. Ide tartoznak a *Zeiss* jena-i cég által előállított *Planigraph* és *autográf*, valamint a *Gasser*-féle projectios rendszer is. A két első rendkívül elmés, de nagyon komplikált műszer, melyek kezelése nagy előkészületet, tudást és gyakorlatot igényel, míg az utóbbi a projectoros készülék nemcsak egyszerű kezelése, de áttekinthetősége majdnem automatikus ellen-

őrzése által is tűnik ki, úgy hogy kezelése kevésbé képzett és gyakorlott egyén által is eredményesen végezhető. A különféle készülékek szerkesztésének és kezelésének leírása már meghaladná cikkem keretét, miért is e helyen még csak azt kívánom kiemelni, hogy a térképek, még azon fel nem becsülhető értékkel bírnak, hogy a kidolgozás alapjául szolgáló fényképek is rendelkezésre állanak, vagyis bármely a térképen fel nem tüntetett részlet azokon akár stereoszkopikusan is megnézhető és pótolható. Megemlítenédnek tartom azt is, hogy újabban plasztikus térképek is készülnek.

A légi képek és ezekről nyert térképek használhatósága. Az 1:2000 léptéktől—1:5000 léptékig a fenti módon nyert képek és térképek előnyösen alkalmazhatók vasutak, utak, csatornák tervezésére és építésére, vízi építkezésekhez, vadpatakszabályozáshoz stb.

1:5000—1:10.000 léptékben erdőgazdasági célokra való alkalmazásuk kiválónak bizonyult. Ezekre vonatkozóan dr. *Nebel* müncheni titkos tanácsos a „*Forst und Jagdzeitung*“ tavalyi 100. évét jubiláló első számában fényképreprodukciókkal kísért értekezést írt speciálisan az erdőrendezés szolgálatába való bevezetéseképpen. Leírása szerint Németországban 1921-ben felvették a sváb 4.5 ezer hektárnyi *roggenburgi* erdőgazd.-ot, különös tekintettel az abban 1920-ban történt nagymérvű széltörésre, hogy azt minden időkre megörökítve, szaktanulmányi és meteorológiai szempontból is felhasználhassák.

1923-ban a *nürnbergi* állami erdőbirtokon új üzemrendezés volt esedékes. Ennek keresztülvitelét a fentebbiekben tárgyalt eljárással eszközölték. Megkívántatott 1:10.000 léptékben való felmérés és térképezése 30.000 hektár erdőnek, 1—2 mm. hibahatárral. A felvételeket *Rumpler*-féle repülőgéppel 18 cm.-es gyújtávolságú fényképkamarával 1800 méter magasságból végezték. Átlagos repülési idő 105 perc volt, melyből 35 perc volt a felemelkedéshez, 55 perc felvételek megejtéséhez és 15 perc a leszálláshoz szükséges idő. Megállapították, hogy a kevésbé változatos erdők felvételénél 1:8000 lépték, míg a nagyon eltérő állományviszonyú erdőknél 1:10.000 lépték célszerű. Az 1:5000 léptékben készült felvételeknél szemmel láthatólag, míg az 1:8000—1:10.000 léptékben készült felvételeknél nagyító stereoszkóp segítségével éles képét látni az egész erdőnek. Nemcsak a nyílt utak, vasutak, nyiladékok, tisztások, folyó patakrészletek, rétek, legelők, szántók tűnnek azonnal fel, hanem erősebb szemlélési gyakorlat után az állományok fanemei, zárlati viszonyai, hozzávetőleges magasságuk és koruk is meghatározható. Erre a célra az erdőszéleken és tisztásokon mutatkozó árnyékok is segít-

ségünkre vannak. Ennélfogva az erdőt *nagy vonásokban* azonnal megismeri az erdőrendező. Megállapítja a történt használatok területét, fekvését, irányát, a használat alatt lévő erdőrészek helyzetét, fanemeit, a fiatalosok zárodási viszonyait, azok felújulásának hozzávetőleges sikerét, megállapíthatja a kihasználásra kerülhető erdőrészek fekvését, nagyságát, azok fanemeit, szállítási irányát stb. Nem kerülheti el figyelmét a legkisebb csoportfa, sőt egyes magányosan álló fa sem, látja az egyes erdőrészek széleit; egyszóval az erdőt *nagy vonásokban* úgy megismeri, mintha azt sok időt igénybevevő fáradságos bejárással nézte volna meg.

Dr. *Nebel* megállapítása szerint minden fanem, amelynél a koronaalak vagy a levél vagy tű színe a környezettől elütő, megkülönböztethető. Így természetes, hogy lomb- és tűlevelű fakkal vegyes erdőknél a két fanem elegyaránya azonnal szembeutó és zárlati viszonyaik is láthatók. Szerinte az 1:10.000 léptéknél a luc a jegenyefenyőtől már nem különböztethető meg, de megkülönböztethető az erdei vagy fekete fenyőtől, melynek tűi színe más és melyeknek koronaalakja is elütő. Mivel a folytatólagos felvételeknél a fák kisebb-nagyobb árnyéka láthatóvá lesz, sokszor maga az árnyék (felvételek kizárólag napfényes, tiszta időben történhetnek) is élesen mutatja a fa jellegzetes alakját vagy koronáját. A lomblevelű fák megkülönböztetése egymástól már nehezebb; de ha a munkálatokra hosszabb idő áll rendelkezésre, úgy például tölgy és bükkkel kevert állományok tavasszal a levélfakadás idejében vehetők fel akkor, mikor a bükk már lombbal, míg a tölgy lomb nélkül áll. Egyáltalában erdőgazdasági célokra szolgáló felvételek készítésének legcélszerűbb és legjobb ideje a tavasz. *Természetes, hogy ezen nagy vonásokban való megállapítások után, az erdőt be kell járni, a fanemek elegyarányát pontosan felvenni, a becsléseket eszközölni*, de most már lelkiismeretesen és pontosan, mert a fényképről már szakember is megállapíthatja a felvételek hozzávetőleges pontosságát és legtöbbször az egyes erdőrészek határát is. Az erdőrészeknek földön történő felméréssel eszközölt alakítása csak ott szükséges, ahol mint tiszta lomberdőben az egyes fanemek elegyaránya sztereoszkopikus uton megállapítható nem volt, vagy fenyveseknél, mint említettem, hol luc- és jegenyefenyő vegyesen fordul elő. Óriási előnyt jelentenek ezen meghatározások maguknál az erdőrészméréseknél. Míg eddig a hosszú csatlakozóvonalakkal sok poligon mérés volt szükséges, addig ily felvételeknél, az egyes kimagasló erdőszeleken álló fák, tisztások közepe, erdősarkok, magányos fák, mint csatlakozó fixpontok szerepelnek és a mé-

rések sokkal kevesebb időt vesznek igénybe. A felvételek alapján történő gyors és biztos tájékozódás lehetővé teszi, hogy az erdőrendező munkáját állítólag legalább kétszer rövidebb idő alatt lesz képes befejezni. Már most, ha ezekhez hozzávesszük azt a körülményt, hogy az ily felvételek alapján sztereofotogrammetrikus úton készült térképek fölöslegessé teszik, a völgyek, gerincek, utak és belsőségek stb. felmérését, hogy rögtön látják a kopárokat, vízmosásokat, vadpatakokat stb., hogy a rétegvonalas térképünkön megtervezhetjük a szükséges utakat, esüsztatókat, vasutakat vagy vízépítkezéseket, *Nebel* szerint mintegy 60 százalékos megtakarítást érünk el mindazon felvételi módszerekkel szemben, melyeket idáig használtunk.

A fényképkártyák gazdasági térképszelvényekként használhatók, melyeken fehér színnel kidolgozhatók a határvonalak, tagok és erdőrészek, fehérrel beírhatók a számok, betűk és dűlőnevek.

Dr. *Nebel* ezen megállapítások után megemlíti az eljárás hátrányait is, ú. m. az 1:10.000 lépték kisebb-nagyobb pontatlanságának kiküszöbölési nehézségeit, továbbá, hogy azon módszer mellett, a mellyel ő dolgoztatott, ilyen erdőrendezés szerinte kívánt erősen hegyes-völgyes vidéken sűrű háromszögletes hálózatot kíván meg, a pontok magassági fekvésének szabatos meghatározásával; mely körülmény más módszerek felhasználásánál nem annyira fontos.

Költségek. Szaggatott határu birtokok felvételi költségei nagyobbak, mint a nagy komplexumú területekéi. Aránylagosan nagyobb területek felvétele és térképezése gyorsabb, mint a kisebbeké. A költségeket befolyásolja a felveendő terület távolsága a legközelebbi repülőtértől is. Az egyes németországi cégek csak 5 négyzetkilométernél nagyobb területek felvételeit eszközlik repülőgépről. A nürnbergi állami erdőknél a fényképkártyákból készült térképek kétszer annyiba kerültek, mint a fényképkártyák és hektáronként az üzemrendezéssel együtt 0.25 aranymárkát tettek ki. Békében ugyanott egy üzemrevízió és új felmérés hektáronként 4.5 márkába került. Ha a térképek rétegvonalozással készülnek, ennek költsége hektáronként 0.75 aranymárkát tett ki, szemben a földről történő műszerrel való szintezésnek, melynek költségei 1.95 aranymárkába kerülnek. Nagy átlagban 60 százalékos időmegtakarítással 40 százalékkal olcsóbbak ezen eljárások, mint a régi felvételekkel történő erdőrendezések. A nürnbergi munka meggyőzte az abban dolgozó szakembereket, hogy a légi képek alapján történő erdőrendezésnek széles jövője van és az minden tekintetben megfelelőnek mutatkozik.

Míg Németországban az egyes eljárások tudományos fejlesztésén fáradoztak és a légi fényképet csak későn vitték az erdészeti gyakorlat terére, addig az amerikaiak elsősorban használták fel rengeteg, alig bejárható helyeken fekvő erdeik felvételére. Az ő felvételeik nemcsak az erdő megismerésére, hanem annak felmérése és állományviszonyainak meghatározásán felül, annak becslésére is kiterjednek. Ily módon állapítják meg a gyakori tűzvészek mérvét, gondoskodnak azok elhatárolásáról, munkások kirendeléséről és oltásról. Megállapítják a szél-töréseket, a használatok irányát, az eladás tárgyát képező erdők értékét. Sokezer négyszögkilométer erdő áll így állandóan felmérés, becslés és ellenőrzés alatt, úgy az Egyesült-Államokban, mint Kanadában, Californiában és Mexicóban.

Remélhetjük, hogy a német tudománynak az amerikai gyakorlattal és kereskedelmi szellemmel való egyesítése ezen területfelvételi eljárást a legnagyobb tökéletességre fogja vezetni.*

Értesüléseim szerint folyamatban vannak olyan tárgyalások, melyek módot akarnak nyújtani arra, hogy szegény megcsontított országunkban is rendelkezésre álljanak azon drága eszközök és műszerek, amelyek ily munka pontos végzéséhez elkerülhetetlenül szükségesek. Szakköreinknek ezen felvételi eljárás iránti komoly érdeklődése erdőgazdaságunk fejlődésének nagymérvű szolgálatokat fog tenni.

K Ü L Ö N F É L É K

Az erdészeti igazgatásról szóló törvény végrehajtása.
Az erdészeti igazgatásról szóló törvény végrehajtásának mellőzése ügyében előterjesztett memorandum ezidőszerint még a kormányelnök és a földművelésügyi miniszter mérlegelése előtt áll, ennél fogva ennek a kérdésnek közérdekű vonatkozásaiban való további taglalását köteles loyaltitással egyelőre mellőzzük.

Az Országos Erdészeti Egyesület igazgató válaszmánya
f. évi február hó 24-én újból ülést tartott, amelyen *Inkey* Pál elnökölt. Jelen voltak: *Térfi* Béla alelnök, *Bund* Károly titkár,

* Érdeklődő szaktársainknak módjában áll egyesületünknel megtekinteni 5 ilyen fényképfelvételt (a kanadai erdőkről), nemkülönben „*The Paper Industry*” című amerikai folyóiratnak egyik idevonatkozó illusztrált lapszámát, végül egy 1. 1000 léptékben 1 m. szintkülönbséggel készített rétegvonalas térképet. Sainálatunkra a mai nehéz viszonyok között ezeknek az érdekes felvételeknek reprodukálása nem áll módunkban.

(Szerk.)

Balogh Ernő, *Biró* Zoltán, *borhii Borhy* György, *Csik* Imre, *Czillinger* János, *Eránosz* Antal János, *Esterházy* Pál gróf, *Gaul* Károly, *Gyarmathy* Mózes, *Huszár* Tibor, *Kovács* Gábor, *Kozma* István, *Mailáth* József gróf, *Nagy* László, *Onczay* László, *Osztrólczyk* Géza, *Papp* Béla, *Péch* Kálmán, *Ráduly* János, *Róth* Gyula, *Sipos* Antal, *Schmidt* Károly és *Winkler* Miklós választmányi tagok.

Az igazgatóválasztmány mindenekelőtt mély sajnálattal vette tudomásul, hogy *Széchenyi* Bertalan gróf elnökké történt újabb megválasztását nem fogadta el s így a legközelebbi közgyűlés feladata lesz az elnöki szék betöltése. Az ülés azután *Biró* Zoltán vál. tag előadása mellett az erdőbirtok által viselt forgalmiadó kérdésével foglalkozott. *Mailáth* József gróf, *Nagy* László és *Onczay* László hozzászólása, valamint *Waldbott* Kelemen báró írásbeli véleménynyilvánításának felolvasása után a választmány úgy határozott, hogy az erdőbirtoknak a forgalmiadó alól való teljes mentesítését kéri és az erre vonatkozó felterjesztésének benyújtásával id. *Mailáth* József gróf vezetése alatt küldöttséget alakít.

A részletekre vonatkozóan utalunk erről fentebb megjelent közleményünkre.

Onczay László vál. tag utal a földbirtokrendezés során tapasztalható erdőgazdasági sérelmekre és erdészeti szakembereknek az O. F. B.-be való kinevezését sürgeti.

Kifogásolja továbbá, hogy a MÁV. újabban rideg üzleti szempontokat követ, melyek a belföldi termelésre sérelmesek.

Az igazgatóválasztmány *Biró* Zoltán és *Onczay* László ismételt felszólalásai után *Onczay*t felkéri, hogy indítványait írásban s lehetőleg konkrét adatok kíséretében adja be, minek megtörténte után az erdőbirtokosok fel fognak hivatni, hogy sérelmeiket az egyesületnek jelentsék be.

Terheli-e az erdőbirtokost objektív felelősség? Fokozatos felújító vágásmód alkalmazása mellett épületfakitermelés folyt egy 1600 kat. holdas erdőbirtokos erdejében. Az egyik favágó napszámost munkaközben halálos szerencsétlenség érte. *Birói* megállapítást nyert, hogy a szerencsétlenség előálltában a munkaadót semmiféle gondatlanság nem terheli, sőt adatok merültek fel arra nézve, hogy a szerencsétlenség éppen a napszámos hibájából következett be.

A budapesti kir. törvényszék elsőfokú ítéletében kimondta, hogy az erdőbirtokos csak akkor felel az erdőgazdaságában alkalmazott favágó napszámost munkaközben ért balesetből eredő kárért, ha a baleset előálltában a munkaadót gondatlanság terheli.

Tudvalevő, hogy a vértlen (objektív) felelősség elve a magánjogban egyrészt a római jogi receptum cauponum, nautarum et stabulariorum intézményéből a szálloda, kávéház, vendéglő, színházi ruhatár stb. felelőssége, másrészt a veszélyes üzem (autó, robbanószer-gyár, repülőgép stb.) felelőssége irányában fejlődött ki és ágazott el mind szélesebb területekre. Az alapgondolat mindig az, hogy vannak üzemek, amelyek vagy veszélyességüknél fogva számolni kénytelenek a körükben előforduló balesetekkel (a baleseti járadékokat mintegy az üzem veszélyes természeténél fogva kell belekalkulálniuk az üzemi kiadásokba), vagy pedig üzleti természetük lényege éppen az, hogy a vértlen kár ellen is garanciát nyújtanak, amely megtérül az üzleti nyereségben (ruhatár). Ennek az elvnek természetes határa ott van, ahol sem a veszélyesség, sem az említett speciális üzletszerűség fenn nem forog többé. Az erdőgazdálkodás kétségtelenül túl van ezen a határon. Ha még az erdőbirtokost is objektív felelősség terhelné, akkor igazán nehéz volna megmondani, hogy kit nem terhel objektív felelősség? Arra a térére lépni pedig, hogy pusztán a munkaadó és az alkalmazott vagyoni helyzetének esetleges aránytalan különbségében keressük az objektív felelősség jogalapját: a vértlen felelősség alapgondolatának lényeges módosítása nélkül nézetem szerint nem lehet. Ez vagy igen radikális új bírói gyakorlat, vagy új tételes jogszabály alapján lenne csak lehetséges és a legtágabb értelemben vett termelésnek nem válnék javára, ha szociális szempontok ily irányú jogfejlődést esetleg indokolnának is.

Egyelőre tehát az erdőgazdára nézve megnyugtató s a fennálló jognak teljesen megfelelő a budapesti törvényszéknek az az ítélete, amely szerint *az erdőbirtokost objektív felelősség nem terheli*. Az erdőbirtokosok pedig a jogszabály nyers parancsa nélkül is meg fogják találni a módját annak, hogy a szerencsétlenül tehetségükhöz képest segítsenek.

Dr. Horváth Barna
közalap. kir. ügyész.

Lehet-e kérni erdei haszonvételi jogok haszonbérének megállapítását az 1924. évre?

A fakihasznonálási jogok átruházása, a fatermékek értékesítése és az erdei mellékhasználatok gyakorlása tárgyában létrejött jogügyletekre vonatkozó rendelkezésekről szóló és az 1924. évi december hó 24-én életbelépett 8418/1924. M. E. sz. rendelet alapján folyamatba tett eljárásban a veszprémi kir. törvényszéknél alakított vegyes bíróság érdekes — elvi élű — határozatot hozott.

Az eset az volt, hogy egy 1913. évi január hó 1-től 1924.

évi december hó 31-ig terjedő időre haszonbérbeadott erdei vadászati jog haszonbérét kívánta a haszonbérbeadó az utolsó haszonbérleti évre aranykoronában megállapíttatni. A szerződés szerint az évi haszonbér 301 korona volt: a haszonbérbeadó 150 aranykoronában kérte az 1924. haszonbérleti évre járó haszonbért megállapítani.

A haszonbérlő azzal védekezett, hogy az ő szerződése már megszűnt, a szerződésszerinti haszonbért kellő időben megfizette s a *fizetést a haszonbérbeadó fenntartás nélkül elfogadta.*

Aki a rendelet 2. §-ának 3. bekezdését elolvassa, az látni fogja, hogy annak szövege tényleg homályos. E szöveg alapján igen nehéz eldönteni, hogy a *fenntartás nélküli* elfogadás minden további nélkül kizárja-e a már befizetett szolgáltatásnak újabb bírói megállapítását, vagy pedig csak akkor zárja-e ki, ha *ítéletileg, vagy egyezségileg utóbb megállapított összeg* — tehát nem az alapszerződés szerinti összeg — volt az, amelyet a fél fenntartás nélkül elfogadott. A rendeletszöveg e tekintetben a homálynak igazán az „Ibis, redibis...” és a „Reginam occidere...” misztikumára emlékeztető magaslátán mozog, amint az az alábbi szembeállításból kitűnik:

I. Rendeletszöveg:

„Nem lehet kérni oly pénzbeli ellenszolgáltatás (mellékszolgáltatás, külön szolgáltatás) újabb megállapítását, amelyet a kötelezett fél a jelen rendelet életbelépte előtt akár egy összegben, akár részletekben már előre kifizetett, ha a fizetés ítélet, vagy a felek egyezsége alapján az ott megszabott teljesítési határidőben történt, vagy ha a fizetett összeg a fizetés idejében ítéleti, vagy egyezségi megállapítás szerint, vagy az akkori tényleges értékviszonyokhoz képest a felek szerződéses akaratának megfelelő értéket képviselt, vagy pedig, ha a fizetést a fél fenntartás nélkül elfogadta.”

II. Az adósra kedvező magyarázat:

1. Ha a fizetés ítélet, vagy a felek egyezsége alapján az ott megszabott teljesítési határidőben történt; 2. vagy, ha a fizetett összeg a fizetés idejében ítéleti, vagy egyezségi megállapítás szerint, a) vagy az akkori tényleges értékviszonyokhoz képest a felek szerződéses akaratának megfelelő értéket képviselt; 3. vagy pedig, ha a fizetést a fél fenntartás nélkül elfogadta.

III. A hitelezőre kedvező magyarázat:

1. Ha a fizetés ítélet, vagy a felek egyezsége alapján az ott megszabott teljesítési határidőben történt; 2. vagy, ha a fizetett összeg a fizetés idejében ítéleti, vagy egyezségi meg-

állapítás szerint; a) vagy az akkori tényleges értékviszonyokhoz képest a felek szerződéses akaratának megfelelő értéket képviselt; b) vagy pedig, ha a fizetést a fél fenntartás nélkül elfogadta.

Nem lehet megérteni, hogy miért volt szükséges a rendeletszövegnek ez a homályossága, amikor akár a II., akár a III. alatti felfogás világos értelmét sokkal egyszerűbben, szabatosabban és rövidebben lehetett volna kifejezni. Az olvasó mindenestre látni fogja a fentiekből, hogy mily nehéz — mily *feleslegesen* nehéz — feladat előtt áll a bíró, amikor a jogalkotó akaratát ilyen szövegből kell kihámozni.

A veszprémi törvényszék a fenti esetben a haszonbérbe adó kérelmének helyt adott, az 1924. évi haszonbért 150 aranykoronában állapította meg és a haszonbérlet az összes költségek viselésére kötelezte.

Véleményem szerint a veszprémi kir. törvényszék döntése mintaszerű. A rendelet manifest értelme az, hogy az új bírói megállapítás az 1924. évtől kezdve lehetséges. (2. §. 1. bek.) A rendeletnek ezzel az alapintenciójával mereven ellenkeznek és azt csaknem teljesen meghiusítaná az a magyarázat (a II. alatti), amely szerint az 1924. évre szóló fizetés fenntartás nélküli elfogadása az új megállapítást kizárná. Mert vajjon hányan éltek jogfenntartással?

Mintaszerű a veszprémi ítélet azért, mert a jogszabály betűjének nem áldozta fel annak egyébként nyilván megállapítható szellemét. A jogász formalizmus önmagában véve teljesen értéktelen — Vernunft wird Unsinn, Wohltat Plage — és magas kultúrszimbolummá csak akkor emelkedik, ha a mindnyájunk lelkében élő anyagi igazságot öltözteti a szabatos jogász kifejezés formuláiba.

Dr. Horváth Barna
közalap. kir. ügyész.

A Schönborn-féle erdők kitermelése. A „Prágai Magyar Hírlap“ február 28-iki számában olvassuk, hogy a Schönborn-féle uradalom központi igazgatósága 3000 k. hold erdőnek kitermelésére kapott engedélyt. A legmagasabb ajánlatot Reissmann munkácsi fakereskedő cég 30,322.000 cs. K-val adta be. Az erdő talaját a nagylucskai libertinusok örökáron kapják meg.

A selmecbányaiak egyesülete ez évben, február 14-én tartotta meg szokásos jótékony célú műsoros táncestélyét a „Magyar Tisztviselők Országos Egyesülete“ helyiségeiben, amely az ismert nehéz viszonyok ellenére is minden tekintetben fényesen sikerült. A selmecbányaiak egyesülete ezúton is

köszönetet mond az adományozók és felülfizetők áldozatkész-ségéért.

Személyi hírek. A kormányzó úr Ö Főméltósága a m. kir. földművelésügyi miniszter előterjesztésére megengedte, hogy *Ulreich* Gyula miniszteri tanácsosnak saját kérelmére történő nyugalombahelyezése alkalmából buzgó szolgálatáért elismerése tudtul adassék.

Mint rövid úton értesülünk, *Medveczky* Ernő miniszteri tanácsos (Bpest), *Szabó* József miniszteri tanácsos (Debrecen), *Ambrus* Lajos m. kir. főerdőtanácsos (Budapest), *Hantos* Ernő m. kir. főerdőtanácsos (Sopron), *Konok* Tamás m. kir. főerdőtanácsos (Budapest), *Pászthy* Ferenc m. kir. főerdőtanácsos (Győr), *Gura* Károly m. kir. erdőtanácsos (Budapest) f. évi január hó végével nyugalomba vonultak.

Az új ügy- és személybeosztás megjelent. M. kir. földművelésügyi miniszter 7110. elm. 1924. számú körrendeletével az erdészeti főosztályok ügy- és személybeosztását 1925 január 1-től a következőképen állapította meg:

I/a főosztály.

Főnök: *Arató* Gyula h. államtitkár cím- és jelleggel felruházott miniszteri tanácsos, Helyettesei az osztályvezetők.

1. ügyosztály: Erdőrendészet.

Az erdők fenntartásáról szóló törvényes rendelkezések végrehajtása. Az erdőkárügyek. Az erdei termékek szárazon és vizen való szállításának kérdéseinél felmerülő hatósági eljárásokkal kapcsolatos ügyek. Az üzemtervszerű gazdálkodásra nem kötelezett erdőkre vonatkozó fahasználati engedélyek. Az erdők irtási és feldarabolási ügyének kormányzati tárgyalása. A véd-erdők kijelölése és nyilvántartása. Az ásvány- és gyógyforrások és vizek védő területeinek kijelölésével kapcsolatos erdészeti vonatkozású ügyek. Az országos fontosságú energiaforrások használatával kapcsolatban felmerülő erdészeti kérdések. A közlegelők faállományának használatával kapcsolatos kérdések erdészeti szempontból való véleményezése.

Osztályvezető: *Héjas* Kálmán miniszteri tanácsos.

Személyzet: *Dezsényi* Jenő m. kir. gazdasági főtanácsos, főerdőtanácsos, *Fröhlich* Brunó erdőtanácsos, *Pukács* Endre erdőtanácsos, *Wehofer* Mihály főerdőmérnök, *Ilosvay* Lajos erdőmérnök, *Kinczey* Árpád erdőmérnök.

2. ügyosztály: Erdőgazdasági politika, statisztika, birtokügyek, erdészeti szakoktatás, erdészeti kísérletügy.

Az erdészet gazdaságpolitika kérdései. Az erdőbirtokhitelről szóló 1923. évi XXI. t. c. végrehajtása. Az erdei termékek szára-

zon és vizen való szállítását előmozdító és forgalmát szabályozó kérdések. Az erdei termékek kivitelének és behozatalának kérdései. Az erdőgazdasági termeléssel és kereskedelemmel összefüggő szövetkezetek, társulatok és egyéb alakulatok erdészeti vonatkozású ügyei. Az erdészeti törvények előkészítése. Mindazon törvényeknek erdészeti szempontból való tárgyalása, a melyek erdészeti kérdésekkel kapcsolatosak. Törzskönyvelési ügyek. Erdőgazdasági statisztika. Az erdészeti szakoktatás és kísérletügy adminisztratív és dologi ügyei. Szakirodalom. Erdészeti szakegyletek és társulatok ügyei. Az államerdészeti gyermeknevelési alap ügyei.

Osztályvezető: *Balogh* Ernő miniszteri tanácsos.

Személyzet: *Ondrus* Gyula főerdőtanácsos, *Speltmann* János főerdőtanácsos, *Selymessy* Ferenc főerdőtanácsos, *Tomasovszky* Imre főerdőtanácsos, *Papp* Béla főerdőtanácsos, *Vidos* Miklós erdőtanácsos, *Szabó* Benedek főerdőmérnök, *Pászthory* Ödön főerdőmérnök, *Zsombory* Ignác főerdőmérnök.

3. ügyosztály: Erdőtelepítés, kopárfásítás.

Az erdőtelepítések kormányzati irányítása és ellenőrzése, ideértve az alföldi erdők telepítéséről és a fásításokról szóló 1923. évi XIX. t. c. végrehajtását is. Az 1879: XXXI. t. c. 165. §-ának, az 1885: XXII. t. c. 55. §-ának, továbbá az 1894: XII. t. c. 13. és 14. §-ainak hatálya alá eső kopár, futóhomokos, vízmosásos területek kijelölése és azokkal kapcsolatos műszaki és adminisztratív ügyek. Az erdőtelepítéshez és a kopárfásításhoz szükséges csemeték nevelése és kiosztása. A szikesek megjavításával kapcsolatos ügyek.

Osztályvezető: *de Pottere* Gerard miniszteri tanácsosi cím- és jelleggel felruházott főerdőtanácsos.

Személyzet: *Lipcsey* László főerdőtanácsos, *Hollós* Gyula erdőtanácsos, *Gulyás* Jenő erdőtanácsos, *Franciscy* Vilmos erdőtanácsos, *Hajdu* János erdőmérnök, *Csernay* Antal erdőmérnök.

I/b. főosztály.

Főnök: *Kacsanovszky* József helyettes államtitkári cím- és jelleggel felruházott miniszteri tanácsos.

Helyettesei: az osztályvezetők.

1. ügyosztály: Erdőgazdaság és igazgatás.

Az erdészeti szolgálat szervezési ügyei, ideértve az erdészeti igazgatásról szóló 1923. évi XVIII. t. c. végrehajtását. Az erdészeti alkalmazottak összes személyi- és fegyelmi ügyei. A költségvetés egybeállítása. Az erdőgazdasági eljárások irányítása, fejlesztése és kormányzati felügyelete. Az erdőgazdasági termékek kereskedelmi méretezését és minősítését szabályozó kér-

dések. Az erdei termékekkel kapcsolatos ipari ügyek erdészeti vonatkozású kérdései. Az erdőgazdasági üzem élelmezési és takarmányozási kérdései. A kincstári erdőkben alkalmazott erdőmunkások ügyei. Az állami erdőgazdasági birtokok kormányzati igazgatása. Az 1898:XIX. t.-c. végrehajtásával kapcsolatos ügyek. A Magyarországi Faértékesítő Hivatal felszámolásával kapcsolatos úrbéri birtokrendezési, censuális, ingatlanvételi, eladási és csereügyek. Az országos erdei alapról szóló 1923. évi XX. t.-c. végrehajtása.

Osztályvezető: *Pfeiffer Gyula* miniszteri tanácsos.

Személyzet: *Hibján János* m. kir. gazdasági főtanácsos, főerdőtanácsos, *Gruber Gyula* m. kir. gazdasági főtanácsos, főerdőtanácsos, *Barsy Richárd* főerdőtanácsos, *Enyedy János* főerdőtanácsos, *Irinyi Aurél* erdőtanácsos, *Törzs Artur* főerdőmérnök, *Lengyel Sándor* főerdőmérnök.

2. *ügyosztály: Erdőgazdasági üzemrendezés, szállítóeszközök és egyéb erdészeti építkezések.*

Erdőfelmérés. Határrendezés. Birtokrendezéssel, tagosítással és arányosítással kapcsolatos erdészeti ügyek. Az erdőgazdasági üzemtervek (használati tervek) végrehajtásának ellenőrzése. Az állami erdőkben, valamint az állami ellátásba vett összes egyéb erdőkben végzett erdőgazdasági magasépítkezések, út-, vasút- és vízepítkezések, valamint az államerdészeti kegyuri építkezések műszaki ügyei. Az állami erdőkben, valamint az állami ellátásba vett összes egyéb erdőkben tervezett erdőgazdasági és erdei forgalmi berendezések létesítésének műszaki ügyei. Az erdészetet érdeklő vízszabályozási és ármentesítő műszaki kérdések.

Osztályvezető: *Ráduly János* miniszteri tanácsos.

Helyettese: *Chabada Géza* főerdőtanácsos.

Személyzet: *Bayer Jenő* főerdőtanácsos, *Petényi Keresztély* főerdőtanácsos, *Székács Vince* erdőtanácsos, *Marsalkó Ferenc* főerdőmérnök, *Eröss Gyula* főerdőmérnök, *Mattyasovszky Emil* főerdőmérnök.

*

Feltételezzük, hogy erdészeti körökön kívül álló magasabb és általános érvényű befolyásoknak kellett érvényesülni az erdészeti közigazgatás legfelsőbb tagozatának ebbe az újabb szűk keretbe, mondhatnám *Procrustes*-ágyba való beszorításánál. Eltekintve attól, hogy az ügyosztályok elnevezéseinek és ügyköreinek *gyakori* változtatása *irattártechnikai* okokból sem lehet kívánatos, ez az új ügybeosztás sokszor igen nehéz dilemma elé fogja állítani a legfőbb vezetőséget. *A természetes fejlődés útján specializálódott ügyköröknek erőltetett összevonása* —

aminek iskolapéldáját, különösen az I. B. 1. ü. o. ügykörénél látjuk — feltételezni azt, hogy az ügyosztályvezető szinte képtelenül sokoldalú gyakorlattal és speciális szaktudással rendelkezik, avagy ki kell alakulni ismét az ügyosztály keretén belül az alosztályok szervezetének, ami viszont az ügymenet lassítását eredményezi. De ettől eltekintve, általánosságban lassítólag hat az ügymenetre, ha a felülvizsgálattal megbízott vezető az összevonás következtében nagyobb számú munkaerő munkáját lesz kénytelen felülvizsgálni, miáltal természetszerűleg ezentúl nem csak a legfelsőbb felülvizsgálatnál, hanem az alsó tagozatban is bekövetkezhetik az a munkatorlódás, amely a miniszterialis igazgatás legnagyobb hibája. E tekintetben csak a hatáskörök szabatos megállapítása és tényleges betartása hozhat a közre nézve is áldásos eredményeket. (Cz.)

Agancskiállítás. A folyó évi május hó 16-tól bezárólag június 2-ig megtartandó agancs- és vadászati ipari kiállításra a MÁV. vonalain 50 százalék díjkedvezményt engedélyezett a kereskedelemügyi miniszter úr. Aki ezt igénybe óhajtja venni, küldjön a Nemzeti Vadászati Védegyletnek (Budapest, IV., Petőfi Sándor u. 10.) 25.000 koronát, mely összeg ellenében kap két belépőjegyet (á 10.000 K) a kiállításra és a félárú menetjegy váltására szolgáló igazolványt portómentesen.

Az agancskiállításra április 15—30-ig küldendő trofeák kedvezményes szállítási díját oda és vissza a Védegylet fizeti, a budapesti trofeákat pedig a Védegylet szállítja a kiállítás területére és vissza.

A vasúton szállítandó trofeák a következőkép címezendők: Agancskiállítás, Budapest, Mezőgazdasági Múzeum, ifj. Teichmann Ernő és Társa szállítók útján.

A kiállításra szánt trofeák már most levelezőlapon bejelentendők a Nemzeti Vadászati Védegyletnek (Budapest, IV., Petőfi Sándor u. 10.), a szarvasagancsok szárhosszát és kihajlását is feltüntetni kérjük, a trofeák izléses elhelyezésének megtervezése végett.

Halálozás. Utólag vettünk értesülést arról, hogy *Buchalla* Samu uradalmi főerdész, az O. E. E. rendes tagja, 1924 november 27-én Füzéren, továbbá *Csanády* Attila ny. m. kir. erdőtanácsos, az O. E. E. rendes tagja, 1925. év február havában Budapesten elhunytak.

Geschwind Rezső, a Wenkheim grófi család Győr, Moson és Pozsony vármegyei erdőbirtokainak 35 éven át erdőtisztje, a rárói (Győr m.) uradalmi erdőhivatal ny. főnöke 1925. február hó 25-én 65 éves korában elhunyt.

Béke hamvaikra.

• Az „Erdészeti Lapok“ 1925. évi III. füzetének
HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért
a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Díjszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel
vagy ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint
2500 korona. (Egyszeri megjelenés mellett egész oldal 400.000 K.) Táblázatos
és garmond betűnél kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres egy-
ségárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Apróhirdetéseknél egy szó 1500 K, álláskeresleti hirdetéseknel 700 K.

Külön mellékletek megegyezés szerint.

FARAGÓ BÉLA

ERDÉSZETI MAGNAYKERESKEDÉS
ÉS ERDÉSZETI CSEMETETELEPEK

ZALAEGERSZEG

SZÁLLÍT

HAZAI ÉS KÜLFÖLDI FENYŐMAGVAKAT

ú. m.: pinus sylvestris, pinus austriaca, picea excelsa, larix europea,
abies pectinata, pinus strobus, pinus Banksiana stb., továbbá lomb-
levelű, ú. m.: akác, gleditschia, juhar, éger, szil, magaskőrös, amerikai
kőrös és egyéb magvakat, valamint mindenféle hazai és külföldi gyü-
mölcsmagvakat. Erdészeti csemetetelepeim a békeviszonyoknak meg-
felelően átalakítottak s mindenféle tű- és lomblevelű csemeték szállí-
tására képesek. — Üvegházi és szabadföldi rózsák nagy választékban. —

Árjegyzékkel, vagy kívánatra külön árajánlattal készséggel szolgálok.

CÉGEM VÁLTOZATLANUL FENNÁLL!

A Faragó Béla cég csemetetelepei ma is tulajdonomat képezik, azok
még csak időlegesen sem mentek át más tulajdonába, hanem minden-
kor a Faragó Béla cég kizárólagos tulajdonát képezték. Minden ezzel
ellenkező állítás, hirdetés valótlán s csak a nagyérdemű közönség
megtévesztésére szolgál.

FARAGÓ BÉLA

(7. III. 2.)

Erdőéri és vadéri iskolát végzett egyén állást keres azonnali
belépésre. Cim a kiadóhivatalban. (10. III2.).

Erdőgazdaságok üzemterveinek készítését, felmérését, becslését vállalja

Hajdú Gyula

ny. m. kir. főerdőmérnök

(16. I. 1.)

Budapest VII, Garay ucca 50

Megfelelő nagyságú földterület felmérésének megrendelése esetén

Lill és Tóbiás

okl. gépészmérnökök műszaki irodájával photogrammetrikus úton való felmérések (rétegvonalas térképek készítésének) bevezetését tervezem.

Vadászkutya, angol-poenter és német vizsla keresztezés, 22 hónapos, kan, vadászatra teljesen bevezetve, eladó. Telivér angol-poenter, háromhónapos, kan, eladó. Érdeklődni lehet Horváth Vendel urad. erdész, u. p. Cece, Benedek p. t. a.

(18. I. 1.)

A pécsi papnevelőintézet erdőgondnoksága Magyarherтелен, Baranya megye, tavaszi erdősítéshez szavatolt csiraképeségű csermakkot keres. Ajánlatokat a minőség, mennyiség és métermázsánkinti ár megjelölésével március 25-ig kér a fenti címre.

(17. I. 1.)

DR. LAMM ANTAL
"FENYŐMAGPERGETŐGYÁRA"
KÖRMEND

Sürgőnycim: DR. LAMM, KÖRMEND

LEGMAGASABB CSIRAKÉPESSÉGŰ
 TŰLEVELŰ-, LOMBFA-, GYÜMÖLCS- ÉS SPECIÁLIS
 KÜLFÖLDI MAGVAK
 KAPHATÓK A LEGMEGBIZHATÓBB
 MINŐSÉGBEN

(4. XII. 6.)

Cégem 1918 óta fennáll és gyáram 1923-ban modern berendezéssel újonnan lett felépítve, mely nem tévesztendő össze más céggel.

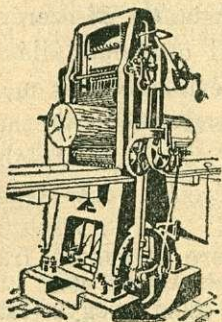
*Ültessen
gyümölcsfát!*

*Unghváry
József
Faiskolája
Czegléd*

*Budapesti irodája
VI. Andrássyút 56. Telefon 162-72.*

Kérjen árjegyzeket

(2. II. 8).



KERETFÜRÉSZEK

FAMEGMUNKÁLÓ GÉPEK
ERŐGÉPEK

Teljes telepek beszerzése, elhelyezése, tervezése
Szakvéleményezések Biztosítási becslések

LANGFELDER KÁROLY

okl. gépészmérnök, azelőtt a Langfelder V. gépgyár t.-tulajdonosa
BUDAPEST, V. KERÜLET, KÁRPÁT UCCA 7/b. (9. III. 2.)

Magyar Erdőbirtokosok Faértékesítő Részvénytársasága

Budapest IX, Calvin-tér 7. sz.

Elvállalja termelt, tövönálló vagy feldolgozott fakészletek bizományi értékesítését, vesz és elad bármily mennyiségű tűzifát és fűrészelt anyagokat. Értékesítési kérdésekben
készséggel áll az erdőbirtokos
és erdőtiszt urak rendelkezésére.

(2. XI. 3.)

Allást keres folyó évi október elsejére, esetleg előbbi belépésre, Felvidékről menekült, 47 éves, családos, róm. kath. vallású, 4 középiskolát és a vadászzerdei erdőőri szakiskolát végzett erdész, ki a csemetenevelés, felújítás, gyérités, becslés, kihasználás, erdőberendezési és irodai munkákban 23 évi gyakorlattal és erről kitűnő bizonyítványokkal rendelkező jó szakember és jó vadász is. Mezőgazdálkodással is foglalkozott. Szorgalmas, erélyes, feltétlen józanéletű és becsületes. Állandó és szerény megélhetést biztosító, ezidőszerinti állásánál önállóbb állásra vágyik, hol munkásságát és becsületességét értékelnék és megbecsülnék. Kívánatra személyes bemutatkozásra is jelentkezhet. Szíves megkereséseket az Erdészeti Lapok kiadóhivatalába, Budapest, Alkotmány-u. 6. sz. „Erdész“ jeligére kér. (19. III. 1.)

Vizsgázott erdőőr 1925 április 24-i belépésre kerestetik. Írásbeli ajánlatok bizonyítványmásolatokkal, melyek vissza nem küldetnek, Nagyrécei uradalomhoz, Nagyréce, Zala megye intézendők. (5. II. 3.)

Hazai ipar és termelés

Köszegi
Fenyőmagpergetőgyár

Köszeg, Vas megye

ajánl tavaszi vetésre legmagasabb
 csiraképességű



tűlevelű-, lombfa- és
 gyümölcsmagvakat,
 erdei csemetéket,

erdeifenyő-, feketeenyő-, lucfenyő-, thujamagot.

1924. évi toboztermésből saját modern berendezett magpergetőnkben pergettük ki és azok magas csiraképességeért teljes szavatosságot vállalunk.

Árjegyzék ingyen és bérmentve!

Magyarország legnagyobb magpergetőgyára

Pontos és lelkiismeretes leiszárgálás

Alkalmi és kertészeti célokra nagy készlet

(6. IV. 3.)

Okleveles érdmérnök, kereskedelmi akadémiai végzettséggel, azonnalra állást keres. Ajánlatokat a kiadóhivatal továbbítja.
 (15. I. 1.)

Szakiskolát végzett fiatal, nős erdőőr 1925 április 1-re (IV. hó 1.) vagy azonnali belépésre állást keres. Erdészet, vadászat, apró és fővad tenyésztésében, gazdasági teendők ellátásában szakszerűen jártas. Bemutatkozásra megy. Cim: Czakó Ferenc, Hörnyék, p. Sásd (Baranya m.).
 (11. I. 1.)

Egy húszéves, nőtlen, erdőőri és vadőri szakiskolát végzett erdőőr, jó bizonyítvánnyal rendelkezik, állást keres. Rósa András Nyiregyháza, Sóstó erdő.
 (14. V. 1.)

VUK M. ÉS FIAI BUDAPEST

FATERMELŐK ÉS FAKERESKEDŐK

ALAPITTATOTT: 1847

Vásárolnak tölgydongafa-, talpfa-, vagy tűzifatermelésre alkalmas erdőket tővön és feldolgozott fakészleteket.

Iroda: V. kerület, Kálmán-utca 10.

Fatelep: V. kerület, Váci-ut 160.

(1. VI. 2.)

223/1925. szám.

HIRDETMÉNY

Bükk, gyertyán, tölgy, kőris és szil épületfa, továbbá bükk és kőris keréktalp, végül akác- és kőris-küllő kerül eladásra 1925. évi március hó 24-én délelőtt 1/2 12 órakor Visegrádon.

Bővebb felvilágosítást nyújt postabélyeg beküldése ellenében a visegrádi erdőhivatal.

Gödöllői áll. és kor.-uradalmi erdőigazgatóság.

(12. I. 1.)

VIZI JENŐ KÖRMENDI FENYŐMAGPERGETŐGYÁRA

KÖRMEND (VAS MEGYE)

Ajánl a legolcsóbb napiáron szavatolt magas csiraképességű erdei, fekete-, lúe-, vörös- stb
fenyőmagvakat, *továbbá*
frisster-
mésű akác-, juhar-, kőris-, gledics-, éger- stb.
lombfamagvakat, *vala-*
mint
frisstermésű alma-, körte-, cseresznye-, mahalob-,
myrabolán- stb.

gyümölcsmagvakat

Fenyőmagpergetőtelepünk, mint ilyen, a legnagyobb Magyarországon
 Nagyobb szükséglet esetén külön előnyös árajánlattal szolgálunk

Távíratl cím: „Vizi, Körmend“

(3. IX 7.)

Jeles gimnáziumi érettségivel és kitűnő erdőőri szakvizsgával bíró erdőőr erdészeti középállást keres. Szíves megkereséseket a kiadóhivatal továbbít. Csermák János, érsekuradalmi erdőőr, Kalocsa, Erdőhivatal. (24. III. 1.)

Esztergom szab. kir. város 2814 hold erdeje **üzemtervének** elkészítésére pályázatot hirdet. A pályázók csak okleveles erdómérnökök lehetnek; az ajánlatnak tartalmaznia kell azon összeget, amelyért vállalkozó az üzemterv teljes és jóváhagyásra alkalmas elkészítését a szükséges felmérésekkel, háromszögelésekkel, leírással, beosztásokkal a megfelelő példányokban elkészítve elvállalja. Utólagos felszámításoknak, költségmegtérítésnek helye nincsen. A pályázónak kötelezettséget kell vállalnia, hogy az üzemtervet az 1925. év végéig elkészíti. A pályázatok jelen hirdetménynek az Erdészeti Lapokban való megjelenésétől számított 10 nap alatt a város tanácsához nyújtandók be. Későbbi pályázatok figyelembe nem vétetnek. Az ajánlatok elfogadása felől a szab. kir. város szabadon dönt. (13. I. 1.) *Polgármester*

165/1925. erdg. sz.

RÖNKFAELADÁSI HIRDETMÉNY

A bátaszéki m. kir. terézianumi alapítványi uradalom erdeinek 1924. és 1925. évi vágásaiban termelt és a dunapárti rakodókra kiszállított 8·52 m³ tölgy, 5·80 m³ kőris, 275·57 m³ szil, 1002·50 m³ nyár és 9·30 m³ fűz rönkmennyiségek, 1925. évi április hó 2-án déli 12 órakor a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium XI. ügyosztályában (Budapest, Báthory ucca 12. sz. III. em. 20. ajtó) tartandó zártajánlatú versenytárgyaláson eladásra kerülnek.

Az eladási feltételek a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium XI. ügyosztályában és Bátaszéken a kir. közalapítványi erdőgondnokságnál beszerezhetők.

Az eladásra kerülő famennyiségek megtekintése iránt az erdőgondnokság felvilágosítást ad, illetve 48 órával korábban történő értesítés esetén, az érdeklődő költségére kocsiról gondoskodik. — Az összes raktárak, Bátaszékről indulva, egy nap alatt kényelmesen megtekinthetők.

Bátaszék, 1925 március hó.

(22. I. 1.)

Kir. közalapítványi erdőgondnokság.

165/1925. erdg. sz.

TÚZIFAÁRVERÉSI, ILLETVE ELADÁSI HIRDETMÉNY

A bátaszéki m. kir. terézianumi alapítványi uradalom erdeinek 1924. és 1925. évi vágásaiban termelt és a dunaparti rakodókra kiszállított összesen 1760 m³ kemény hasáb, 1712 m³ kemény dorong, 142 m³ kemény selejt, 17969 m³ lágy hasáb, 2882 m³ lágy dorong és 809 m³ lágy selejt tűzifamennyiség, 1925. évi április hó 2-án, déli 12 órakor, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium XI. ügyosztályában (Budapest, Báthory ucca 12. sz. III. em. 20. ajtó) tartandó nyilvános zártajánlatú versenytárgyaláson eladásra kerül.

Az eladási feltételek a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium XI. ügyosztályában és Bátaszéken a kir. közalapítványi erdőgondnokságnál beszerezhetők.

Az eladásra kerülő famennyiségek, megtekintése iránt a bátaszéki erdőgondnokság felvilágosítást ad, illetve 48 órával korábban történő értesítés esetén, az érdeklődő költségére kocsiról gondoskodik. — Az összes raktárak, Bátaszékről indulva, egy nap alatt kényelmesen megtekinthetők.

Bátaszék, 1925 március hó.

(21. I. 1.)

Kir. közalapítványi erdőgondnokság.

Keiner Rezső, ny. m. kir. erdőmérnök, Gödöllő, ajánl kitűnő fenyő- és lombfamagvakat, csemetéket, suhángokat. (20. I. 1.)

Erdősítésre 2 éves erős gyökérzetű, igen szép erdeifenyő-csemetét ajánl ezrenként kor. 70·000 ab Kőszeg, Kőszegi Fenyőmagpergetőgyár, Kőszeg. (23. I. 1.)

Az „Erdészeti Lapok“ 1925. évi III. füzetének tartalma:

	Oldal
— Az erdőbirtok forgalmiadója	83
<i>Lesenyi Ferenc</i> : Az erdőgazdasági politikai tanszék munkatervének és céljának ismertetése	85
<i>Hajdú Gyula</i> : Repülőgép az erdőgazdaság szolgálatában	98
<i>Különfelek</i> : Az erdőszeti igazgatásról szóló törvény végrehajtása Az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmányának február 24-iki ülése — Terheli-e az erdőbirtokost objektív felelősség? — Lehet-e kérni erdei haszonvételi jogok haszon- bérének megállapítását az 1924. évre? — A Schönborn-féle erdők kitermelése — Selmezbányaiak egyesülete — Személyi hírek — Az új ügy és személybeosztás megjelent — Agancs- kiállítás — Halálozás	104
<i>Hirdetések</i>	I—VII